

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2017-3-71 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 18-07/113-60
Karar Tarihi : 08.03.2018

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Ömer TORLAK
Üyeler : Arslan NARİN, Adem BİRCAN, Şükran KODALAK, Mehmet AYAN

B. RAPORTÖRLER: Cumhur Atalay HATİPOĞLU, Cansu TOPAK KORKMAZ,
Ebru ÖZYURT

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : Ezgi KÖKSAL
Marmaris Pet Shop-Kemeraltı Mah. Orgeneral Mustafa Muğlalı Cad.
Adaköy Apt. No: 43/Z-2 Marmaris/Muğla

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILANLAR : - Lider Evcil Hayvan Beslenme Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Anadolu Cad. No:41 Megapol Tower K:10 D:101 Bayraklı/İzmir
- Tavas Pet Dış Ticaret Ltd. Şti.
Anadolu Cad. No:41 Megapol Tower K:10 D:101 Bayraklı/İzmir
- Akın Satış Dağıtım Pazarlama
Yeşilova Mah. Turhan Cemal Beriker Blv. Seyhan Ticaret
Merkezi A Blok No:14 Seyhan/Adana
- Maskot Pet – Arzu ATABAY
Tepe Mah. Yeniyol Cad. No: 26/3 Marmaris/Muğla

(1) **E. DOSYA KONUSU:** Lider Evcil Hayvan Beslenme Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti'nin Ege Bölge Distribütörü Tavas Pet Dış Tic. Ltd. Şti.'nin başvuru sahibinin rakibi konumunda bulunan Maskot Pet – Arzu Atabay'ın telkinleri doğrultusunda başvuru sahibine ürün teminini durdurarak faaliyetlerini zorlaştırdığı ve Lider Evcil Hayvan Beslenme Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin distribütörlerine pasif satış yasağı uyguladığı iddiaları.

(2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvuruda özetle;

- Başvuru sahibinin 2017 yılının Ocak ayında pet shop ürünleri satmak amacıyla Maskot Pet-Arzu ATABAY'ın (MASKOT) yedi şubesinden biri olan Dalyan şubesini devralarak Marmaris Pet Shop (MARMARİS) unvanı ile işyeri açtığı,
- MASKOT'un, Dalyan şubesini devretmedeki asıl amacının, başvuru sahibinin işleteceği ve ürün taleplerinin MASKOT aracılığıyla karşılanacağı bir nevi bayilik sistemi kurmak olduğu ve bunu ilk dönem faturalara, alıcı konumundaki MARMARİS ibaresi yerine MASKOT ibaresini ekleyerek yaptıkları,
- Bu kapsamda Lider Evcil Hayvan Beslenme Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne (LİDER) ait Reflex, Trendline, Enjoy, King gibi ürünlerin bir süre MASKOT aracılığıyla temin edildiği, ancak MASKOT'un satış fiyatının LİDER'in Ege Bölge Distribütörü Tavas Pet Dış Ticaret Ltd. Şti.'nin (TAVAS) fiyatlarından yüksek olduğu anlaşıldığından ürün taleplerini doğrudan TAVAS'a ilettikleri,

- Bunun üzerine TAVAS tarafından başvuru sahibinin ürün talebinin bir süre karşılandığı, ancak MASKOT ortaklarından (.....)'in TAVAS'a telkinde bulunarak başvuru sahibine ürün vermemesi yönünde baskı yaptığı, bu sebeple TAVAS'ın başvuru sahibinin faaliyette bulunduğu bölgedeki diğer pet shoplara ürün temin etmesine rağmen başvuru sahibine ürün teminini durdurduğu, bunun üzerine noter kanalıyla çekilen ihtarname ile ürün talebinin TAVAS'a iletildiği ancak yine sonuç alınmadığı,
- Başvuru sahibi tarafından TAVAS satış görevlisi (.....)'e ürün temininin neden durdurulduğu sorulduğunda MASKOT'un şikayette bulunduğu bu nedenle kendilerine ürün temin edemeyeceklerinin sözlü olarak ifade edildiği,
- Başvuru sahibi ile MASKOT ortağı (.....) arasında geçen 25.04.2017 tarihli telefon yazışmasında; *"Ben her platformda firmalar bazında da gücümün yettiğince uğraşacağım..."* ifadelerine yer verildiği buna ek olarak MASKOT ortağı (.....)'in başka pet shoplar için de aynı şekilde uygulamalarda bulunduğunu belirten *"Onlara mal verdirmiyorum size de mal verdirmeyiz, benim 7 şubem var sizi mi yoksa bizi mi tercih ederler"* şeklinde ifadelerinin bulunduğu,
- Bunun üzerine, şikayetçi tarafından LİDER'e ait ürünleri farklı kanallardan temin etmek amacıyla LİDER'in yedi distribütöründen biri olan Doğu Akdeniz Bölge Distribütörü Akın Satış Dağıtım Pazarlama'ya (AKIN) talepte bulunulduğu, ancak distribütör yetkilisi Mehmet AKIN'ın bağlı oldukları bölge dışında kalan bölgelere ürün sağlayamadıklarını söyleyerek taleplerini reddettiği,
- LİDER'in ürettiği Reflex, Trendline, Enjoy, King ve Miglor markalı ürünlerin Türkiye'de en çok talep edilen ürünler olduğu, bu nedenle LİDER'in önemli bir pazar payına ulaşarak tekel konumuna geldiği

hususları ifade edilerek Kurum nezdinde işlem tesis edilmesi talep edilmiştir.

- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 19.10.2017 tarihinde giren başvuru üzerine hazırlanan 08.11.2017 tarih ve 2017-3-71/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu Kurulumuzun 15.11.2017 tarihli toplantısında görüşülmüş ve önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.
- (4) İlgili karar uyarınca düzenlenen 20.02.2018 tarih ve 2017-3-71/ÖA sayılı Rapor görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (5) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda;
 - Dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı,
 - Maskot Pet – Arzu ATABAY'ın 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilebilecek davranışlardan kaçınması konusunda bilgilendirilmesi gerektiği,
 - Bayileriyle imzaladığı sözleşmelerin pasif satış yasağı getirmediği konusunda bayilerini bilgilendirmesine yönelik olarak Tavas Pet Dış Ticaret Ltd. Şti.'ne görüş yazısı gönderilmesinin yerinde olacağı

ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1.1. Tespitler

I.1.2. Teşebbüsler Hakkında Bilgi

- (6) 11.05.2009 tarihinde limited şirket olarak kurulan LİDER'in merkezi İzmir'dedir. Şirketin faaliyet alanlarını her türlü, evcil hayvan bisküvisi, hayvan yemi, evcil hayvan maması ve benzeri ürünlerin üretimi, ticareti, ithalatı ve ihracatı oluşturmaktadır.
- (7) LİDER, ortaklarının hissedar olduğu TAVAS ve Sera Plastik San. Mamülleri Tic. ve Paz. Ltd. Şti. (SERA) aracılığıyla ürünlerinin dağıtımını gerçekleştirmektedir. Teşebbüs 3000'e yakın satış noktasında, 2000 farklı pet ürünü ile faaliyet göstermektedir.
- (8) Başvuru konusu şikayetlerin ilgili olduğu Marmaris ilçesine TAVAS tarafından dağıtım yapılmaktadır. Dosya mevcudu bilgilerden, şikayet başvurusunda adı geçen AKIN'ın LİDER'in distribütörü olmadığı, Adana, Mersin, Gaziantep, Kahramanmaraş ve Hatay'da satış yapmak üzere TAVAS tarafından yetkilendirilen bir bayi olduğu anlaşılmıştır.
- (9) Arzu ATABAY'ın sahibi olduğu MASKOT ise 18.04.2010 tarihinde kurulmuş olup Muğla ilinde evcil hayvan yemleri ve aksesuarları satışı yapan yedi şube ile faaliyet göstermektedir.

I.1.3. Yerinde İncelemede Elde Edilen Belgeler

- (10) Yukarıda bahsi geçen teşebbüslerde yapılan yerinde incelemelerde elde edilen ve önaraştırma konusu ile ilgili görülen belgelere aşağıda yer verilmektedir.
- (11) TAVAS'ta yapılan yerinde incelemede elde edilen, (.....) tarafından 03.04.2016 tarihinde "MASKOT PET VE TAVAS PET HAKKINDA" başlığıyla TAVAS Satış Müdürü (.....)'a iletilen e-postada; (.....)'in MASKOT tarafından verilen siparişlerin gönderilmeyeceğini öğrenmesi sebebiyle sitem ettiği anlaşılmaktadır, aynı e-posta silsilesinin devamında, 04.04.2016 tarihinde (.....) bahsi geçen e-postayı, TAVAS Şirket Müdürü (.....)'a aşağıda yer alan ifadeleri ekleyerek iletmiştir;

"(.....)"

- (12) TAVAS'ta yapılan yerinde incelemede elde edilen, 'Datça Maskotpet' hesabından 23.08.2016 tarihinde "MASKOT PET TALEPLERİ HAKKINDA" başlığıyla TAVAS Satış Müdürü (.....)'a gönderilen e-postada; MASKOT'un faaliyet gösterdiği bölgede satışlara yönelik ciddi tehditler olduğu, en büyük tedarikçileri olan TAVAS'tan pek çok ürün çeşidi aldıkları, "Gülbaz'a" ürün verilmediği gibi bölgedeki veterinerlere de kedi kumu ve Refleks marka mama verilmemesini istedikleri, çünkü veterinerlerde bu ürünlerin yer almasının kendilerini zor durumda bırakacağı, bunun yerine Spectrum verilebileceği ifade edilmiştir. MASKOT'un Dalyan, Ortaca ve Dalaman'da tek satıcı olmak zorunda olduğu, Bodrum'da TAVAS'ın mal verdiği "(.....)" kendilerine elli metre mesafede olduğu ve ürünleri uygun fiyatla satarak rekabet ettiği, bunun gibi pek çok örnek verilebileceği vurgulanarak TAVAS'ın MASKOT'u koruması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, MASKOT'un (.....) TL ile çalışan bir şirket olduğu bu yüzden yakınlarındaki rakip pet shoplara ürün verilmemesi gerektiği, nakit ya da çek ile çalışmakta olan MASKOT'un da tepki olarak senet ile çalışmayı düşündüğü, bu doğrultuda MASKOT ile çalışıp çalışmamanın TAVAS'ın takdirinde olduğu ifade edilmiştir.

- (13) Aynı e-posta silsilesinin devamında, 24.08.2016 tarihinde (.....) bahsi geçen e-postayı, TAVAS Şirket Müdürü (.....)'un da bilgisi dâhilinde cevaplamıştır. Cevabi e-postada; MASKOT'un kendisine rakip olarak gördüğü veterinerler ve diğer pet shoplar ile ticaret yapılmakta olduğu, TAVAS'ın ticaret yapacağı teşebbüsleri kendisinin belirlediği ve hedeflerinin mümkün olduğunca fazla satış noktasıyla çalışmak olduğu, müşterilerine verdikleri değeri cirolar etkilese de bunun müşteriye yapılan iskonto oranı ile sınırlı olacağı, bunun dışındaki taleplerde cironun dikkate alınmadığı, TAVAS dışında pek çok tedarikçi olduğu gibi, MASKOT dışında da pek çok alıcının piyasada mevcut olduğu ifade edilerek tarafların kiminle ticaret yapacakları konusunda özgür oldukları vurgulanmıştır. Bahsi geçen e-posta şu şekilde sonlandırılmıştır;

"Sonuç olarak;

**Tavas o bölgede bugüne kadar uyguladığı ticarete herhangi bir değişiklik yapmayacaktır.*

**Tavas o bölgede bugüne kadar olduğu gibi bugünden sonrada tüm müşterilerinin hakkını hukukunu gözeterek ticaret yapmaya devam edecektir.*

**Tavas ve maskot pet in çalışma şartlarından en önemlisi çek konusudur. Eğer ki ödemeler çek ya da nakit haricinde yapılırsa bu ticaretimizin sonlanacağı anlamına gelmektedir.*

Eğer ki bu şartlar içinde aklınıza yatmayan, kabul edemeyeceğiniz herhangi bir husus varsa; size diyebileceğim tek şey "Tavassız" ticari hayatınızda başarılar dilemek olacaktır.

Saygılarla..."

- (14) TAVAS'ta yapılan yerinde incelemede elde edilen, MARMARİS'in sahibinin kayın pederi (.....) tarafından 22.09.2017 tarihinde "Sayın (.....)" başlığıyla info@tavaspet.com.tr adresine gönderilen e-postada; MASKOT'un sahibi Arzu ATABAY'ın ve (.....)'in referans ve destekleri ile Marmaris'te bir "pet shop" açtıkları, bahsi geçen iş yerinin demirbaş ve mallarını MASKOT'un Dalyan'da kapattığı dükkânlarından bedeli mukabilinde temin ettikleri ve ihtiyaç olan mamaları da bir müddet MASKOT'tan almaya devam ettikleri, devraldıkları malların bazılarının son kullanma tarihinin geçtiği ya da az kaldığı ve satılmayan mallar olduğu tespit edildiğinden o mallara isabet edecek bedelleri ödemeyip iade etmeyi talep ettikleri, MASKOT malları geri almak istemediğinden bu malları kargo ile iade ederek kalan bedeli nakit olarak MASKOT'un banka hesabına yatırdıkları, bu sırada TAVAS'tan (.....) tutarında alışveriş yaptıklarını MASKOT'un öğrenmesi üzerine sinirlenen Arzu ATABAY'ın kendisinden alışveriş yapılmayacağını anlaması sebebiyle, iade edilen malların bedelini bahane ederek husumet çıkardığı ve tıpkı aynı sektörde faaliyet gösteren başka bir firma olan "Gülbaz Ticarete" yaptıkları gibi MARMARİS'e de mal verilmeyeceklerini, bu konuda TAVAS'ın mal vermemesini sağlayacaklarını ifade ettiği belirtilmiştir. Bu olaylar üzerine MASKOT'un asıl amacının kapatma kararı aldıkları Dalyan'daki şubelerinin demirbaş ve mallarını verecekleri yer bulmak olduğunu ve malları hep MASKOT üzerinden MARMARİS'e satmayı düşündüklerini anladıkları, mal verilmeyecekleri tehdidi üzerine TAVAS Satış Müdürü (.....)'a bu konuda görüşünü sordukları, karşılığında böyle şeylerin olabileceğini öğrendikleri ve mal alımlarının engellendiği, TAVAS dışında da ticari faaliyetleri olan teşebbüslere kendilerine mal verilmemesi yönünde baskı yapıldığı vurgulanmıştır. TAVAS'ın ürünlerinin piyasada en çok talep gören ürünler olması sebebiyle, bu sektörde yer alan "pet shop"lar için vazgeçilmez ürünler olduğu, bu ürünleri TAVAS'tan olmasa da temin etmekte sıkıntıları olmamasına rağmen (.....)'in TAVAS'ı kendi firması gibi kullanarak,

istemediği firmalara mal verdimeme konusunda baskı yapması sebebiyle MARMARİS'e tavır almalarının kabul edilemez olduğu ifade edilmiştir.

- (15) Kurumumuza TAVAS tarafından gönderilen konuya ilişkin bir yazıda, TAVAS'ın şikayete konu hususlar hakkında görüş ve savunmaları yer almaktadır. Anılan yazıda, TAVAS'ın sektörde ciddiyeti ve güvenilirliği ile bilinen bir firma olduğu, herhangi bir müşterinin telkini ile bir başka müşteriye ürün vermemelerinin söz konusu olamayacağı, Arzu Atabay (MASKOT) adlı müşterilerini 2016 yılı içerisinde icraya verdikleri, dolayısıyla MASKOT ile rekabeti engelleyici bir anlaşma içerisinde olmadıklarının aşikâr olduğu ifade edilmiştir. Her sektörde olduğu gibi hayvan yemi sektöründe de bazı müşterilerin belirli bir bölgede tek satıcı olmayı arzu edebileceği, ancak TAVAS olarak marka bilinirliğinin sağlanmasını ve geniş bir bulunabilirlik hedefledikleri, bu doğrultuda TAVAS'ın Ege Bölgesinde yaklaşık (.....) noktaya satış yapmakta olduğu, bu noktaların pek çoğunun bazı diğer müşterilerle çalışmamalarından menfaat sağlayabileceği, ancak TAVAS'ın bu noktada müşterilerinin telkinlerine göre değil, kendi pazarlama stratejisine göre hareket ettiği vurgulanmıştır. Nitekim kendi pazarlama bölgesi olan Ege Bölgesi'nde bu kadar fazla nokta sayısı ile çalışmasının bu konudaki bakış açısını gösterdiği ve Ege Bölgesi'nde bu kadar fazla noktada bulunabilirliği olan bir başka firma ve markadan bahsetmenin mümkün olmadığı ifade edilmiştir.
- (16) Yazıda ayrıca 23.08.2016 tarihli e-posta yazışmasının, TAVAS'ın pazarlama stratejisinden taviz vermediğini açıkça gösterdiği, Arzu ATABAY'ın bazı satış noktalarına satış yapılmaması yönünde beyanları olmasına, aksi durumda TAVAS ile çalışmayı sonlandıracağına yönelik ifadeleri olmasına rağmen, TAVAS Satış Müdürü (.....)'ın 24.08.2016 tarihli cevabında TAVAS'ın böyle bir telkine riayet etmeyeceğini net bir şekilde vurguladığı ifade edilmiştir. İlgili e-posta yazısının içeriğinde TAVAS'ın müşterileri ile çalışıp çalışmamasında ciolarının belirleyici olmadığı ifade edildiği, burada TAVAS'ın tahsilat sıkıntısı yaşamayacağını düşündüğü her nokta ile çalışmak istediğinin vurgulandığı belirtilmiş ve mesajın sonunda MASKOT'u kaybetmek pahasına TAVAS'ın kendi pazarlama stratejilerine göre hareket edeceğinin özellikle vurgulandığı ifade edilmiştir.

I.2. Değerlendirme

- (17) Dosya konusu başvuruda ileri sürülen iddialar dikkate alındığında 4054 sayılı Kanun çerçevesinde değerlendirilmesi gereken üç konu ortaya çıkmaktadır. Bu çerçevede,
- LİDER'in veya distribütörü TAVAS'ın MARMARİS'e mal vermemesi nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ihlal edilip edilmediği,
 - MARMARİS'in LİDER ürünlerini temin edememesinin TAVAS ile MASKOT arasında yapılan ve 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal eden bir anlaşmaya dayanıp dayanmadığı,
 - LİDER ürünlerinin dağıtımını yapan bayilere pasif satış yasağı getirilip getirilmediği hususları incelenmiştir.

I.2.1. 4054 sayılı Kanun'un 6. Maddesi Kapsamında Yapılan Değerlendirme

- (18) 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinde "Bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hakim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanması hukuka aykırı ve yasaktır" hükmüyle hakim durumun kötüye kullanılması ihlal olarak nitelendirilmiştir. Bu tanıma göre iki şartın birlikte varlığı halinde ihlalden bahsedilebilecektir: 1) hakim durum ve 2) kötüye kullanma. Dolayısıyla çeşitli yargı kararlarında¹ da değinildiği üzere, bu koşullardan birinin eksikliği halinde Kanun'un 6. maddesi kapsamında bir ihlalin varlığını ileri sürmek mümkün değildir.
- (19) LİDER kedi ve köpek maması üretiminde bulunan bir teşebbüs iken, TAVAS şikayetçinin faaliyet gösterdiği bölgedeki yetkili distribütördür. Bu nedenle, esas olarak LİDER'in hakim durumda olup olmadığının; hakim durum tespiti yapabilmek için ise öncelikle ilgili pazarın belirlenmesi gerekmektedir. Şikayet konusu teşebbüs olan LİDER'in kedi ve köpek maması üretimi gerçekleştirdiği, şikayetçi MARMARİS'in de esas olarak perakende kedi ve köpek mamaları satıcısı olduğu göz önünde bulundurularak, ilgili ürün pazarı "kedi ve köpek mamaları pazarı" olarak belirlenmiştir. Zira arz ikamesi yönünden, piyasada faaliyet gösteren diğer firmaların da hem kedi hem de köpek maması üretiminde bulunduğu, bu iki ürünün aynı satış noktalarında müşterilere sunulduğu anlaşılmaktadır. Talep ikamesi yönünden kedi ve köpek mamalarının -ayrıntılı bir değerlendirme yapılmaksızın- birbirini ikame edemeyeceği değerlendirilse de bu hususun dosya konusu bakımından öneme sahip olmaması nedeniyle kedi ve köpek mamalarının ikame edilebilirliği dikkate alınmamaktadır. Öte yandan, söz konusu ürünlerin satışı ve dağıtımı bakımından bölgesellik arz eden bir durum bulunmadığından, ilgili coğrafi pazar "Türkiye" olarak tespit edilmiştir.
- (20) Esasen, inceleme dönemi itibarıyla 2017 yılına ait kedi ve köpek mamaları üretim bilgisi Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) veri tabanında mevcut değildir. Ancak geçmiş yıllardaki üretim, ithalat ve ihracat miktarlarındaki artışlar ile birlikte yerinde incelemede TAVAS'tan elde edilen veriler² dikkate alındığında 2016 yılında 2017 yılına göre %20 oranında bir büyüme tahmini yapılmış ve kedi ve köpek mamalarının perakende satışından 2017 yılı içinde Türkiye'de yaklaşık olarak 350 milyon TL'lik bir piyasa oluştuğu anlaşılmıştır. TAVAS yetkilileri de benzer tahminde bulunmuşlardır.
- (21) LİDER'in kedi ve köpek mamalarından 2017 yılında elde ettiği cironun (.....) TL olduğu dikkate alındığında, anılan teşebbüsün ilgili pazarda yaklaşık olarak %(.....) oranında bir paya sahip olduğu hesaplanmaktadır. TAVAS tarafından önaraştırma sürecinde verilen bilgilere göre kedi ve köpek mamaları pazarında birçok teşebbüs faaliyet göstermektedir. TÜİK verilerine göre 2016 yılında ilgili pazarda 19 yerli ve yabancı teşebbüs faaliyet göstermiştir.
- (22) Dolayısıyla, hem pazar payının %(.....)'i geçmemesi hem bir çok yerli ve yabancı rakibin varlığı hem de pazarın yüksek büyüme hızı dikkate alındığında, LİDER'in ilgili pazarda hakim durumda bulunmadığı anlaşılmıştır. Bu çerçevede, LİDER'in doğrudan veya distribütörü TAVAS aracılığıyla 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal etmesi mümkün değildir.

¹ Danıştay Onüçüncü Dairesinin 03.04.2014 tarih, 2013/3606 E., 2014/1284 K. sayılı ve 27.05.2014 tarih, 2009/5608 E., 2014/2054 K. sayılı kararları; Ankara 14. İdare Mahkemesinin 02.10.2014 tarih, 2012/1803 E., 2014/1065 K. sayılı kararı.

² Buna göre tüketim ürünlerindeki büyüme %15,1 ve evcil hayvanların bakımına yönelik ürünlerde gerçekleşen büyüme ise %23,9'dur.

I.2.2. 4054 sayılı Kanun'un 4. Maddesi Kapsamında Yapılan Değerlendirme

I.2.2.1. Rakiplerin Faaliyetlerinin Zorlaştırılması

- (23) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (d) bendine göre, *"rakip teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaştırılması, kısıtlanması veya piyasada faaliyet gösteren teşebbüslerin boykot ya da diğer davranışlarla piyasa dışına çıkartılması yahut piyasaya yeni gireceklerin engellenmesi"* hukuka aykırı ve yasaktır. Başvuru konusu şikayetin odak noktasını MASKOT'un telkinleri nedeniyle TAVAS'ın MARMARİS'e ürün vermediği iddiası oluşturmaktadır. Dolayısıyla MARMARİS'in bu iddiasının anılan Kanun maddesinin *"rakip teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaştırılması"* anlamında bir ihlale işaret edip etmediğinin değerlendirilmesi gerekmektedir.
- (24) TAVAS tarafından sunulan bilgilere göre, 2017 yılında MARMARİS, TAVAS'tan (.....) TL değerinde LİDER ürünü almıştır. Bu satın alma işleminin Mart 2017'de gerçekleştiği, o dönemden sonra MARMARİS ile TAVAS arasında herhangi bir ticaret gerçekleşmediği anlaşılmaktadır. TAVAS'ta yapılan yerinde incelemede elde edilen belgelerden, MASKOT'un -şikayet başvurusunda ifade edildiği gibi- faaliyet gösterdiği bölgedeki rakiplerine LİDER ürünleri satılmaması için 23.08.2016 tarihinde TAVAS'tan talepte bulunduğu görülmektedir. Ancak 24.08.2016 tarihindeki cevap yazısında TAVAS'ın bu talebe olumlu cevap verdiğini gösteren herhangi bir ifadeye rastlanmamıştır. Aksine, MASKOT'un diğer rakiplerine ve veteriner kliniklerine ürün dağıtımını yapılmasına yönelik eleştirilerine TAVAS tarafından kesin bir dille karşı konulduğu, MASKOT'un talebinin TAVAS tarafından kabul edilmediği anlaşılmaktadır.
- (25) Ayrıca TAVAS tarafından gönderilen belgelerden 11.02.2015 tarihinde MASKOT'un sahibi Arzu ATABAY'ın TAVAS tarafından icra takibine alındığı görülmekte 2016 yılındaki husumetin 2015 yılında başladığı anlaşılmaktadır. Her ne kadar TAVAS ile MASKOT arasındaki husumet Şubat 2015'te başlayıp Ağustos 2016'ya kadar sürmüş olsa da TAVAS ile MASKOT arasındaki ticari ilişkinin devam ettiği ve 2017 yılında MASKOT'un TAVAS'tan (.....) TL'lik ürün aldığı görülmüştür.
- (26) Diğer taraftan, yukarıda sözü edilen 23.08.2016 tarihli MASKOT'tan TAVAS'a gönderilen elektronik postada MASKOT çalışanı (.....) tarafından daha önce de talepleri üzerine *Gülbaz Ticaret* isimli bir evcil hayvan ürünleri mağazasına ürün verilmediği imasında bulunulmuştur. Aynı teşebbüsün ismi 22.09.2017 tarihinde MARMARİS'in sahibi Ezgi KÖKSAL'ın kayınpederi (.....) tarafından TAVAS'a gönderilen elektronik postada da şu ifadelerle geçmiştir: *"...firmanızdan (.....) TL. lik alışveriş yaptığımızı öğrenmeleri üzerine çılgına dönen Arzu Atabay'lar attığı kazıkların meydana çıkması ve kendilerinden alışveriş yapmayacağımızı anlamaları üzerine iade etmek istediğimiz malların bedellerini bahane ederek husumet çıkarıp kendileri istemediği ve örnek olarak da aynı işi yapan Gülbaz ticarete de mal vermediklerini söyleyerek sizin firmanızdan bize mal verilmeyeceklerini açıkça tehdit etmişlerdir."*
- (27) *Gülbaz Ticaret* isimli teşebbüse, TAVAS'a ilettikleri talep üzerine, ürün verilmediğine dair bilginin her iki yazıda da MASKOT'tan çıktığı görülmekle birlikte, bu bilginin TAVAS tarafından da teyit edildiğini gösteren herhangi bir ifadeye rastlanmamıştır. Benzer şekilde MARMARİS'in Mart 2017'den sonra ürün tedarik edememesinin TAVAS ile MASKOT arasındaki bir karardan kaynaklandığı ileri sürülememektedir, zira yerinde incelemelerde MARMARİS'in TAVAS'tan ürün alamamasının MASKOT'un telkinlerinden kaynaklandığını gösteren herhangi bir bilgi veya belge tespit edilmemiştir.

- (28) Diğer taraftan TAVAS, Mart 2017'den sonra MARMARİS'in kendisinden ürün almamış olmasını vade ve MARMARİS'in ödeme şartları gibi ekonomik nedenlerle açıklamıştır. Teşebbüs vekili tarafından gönderilen yazıda, TAVAS'ın, faaliyet bölgesinde aynı ticari şartlarla çalışmaya devam edeceği, tahsilat sorunu yaşanmayacağı düşünülen tüm satış noktaları ile çalışmak arzusunda oldukları ifade edilmiştir.
- (29) Bununla birlikte MASKOT'un, faaliyet gösterdiği bölgedeki rakiplerine TAVAS tarafından ürün dağılmaması yönünde talepte bulunduğu, kendi bölgesinde rekabet istemediği elde edilen belgelerden açıkça anlaşılmaktadır. Ancak, rakiplerinin faaliyetlerini zorlaştırma amacıyla hareket ettiği anlaşılan MASKOT'un amacını tek başına gerçekleştirebilmesi mümkün görünmemektedir. Zira teşebbüsün kedi ve köpek mamalarının üretimi konusunda herhangi bir faaliyeti bulunmayıp, ticari faaliyetleri, üreticilerinden aldığı ürünleri sahip olduğu mağazalarda perakende olarak satmaktan ibarettir. Dolayısıyla rakiplerinin faaliyetlerini zorlaştırabilmesi ancak tedarikçilerin de MASKOT ile aynı yönde bir irade ortaya koyması halinde mümkün olabilecektir.
- (30) Sonuç olarak, Mart 2017'den itibaren MARMARİS'in LİDER ürünlerini tedarik edememiş olmasının MASKOT ile TAVAS'ın ortak iradesi ile gerçekleştiğine, diğer bir deyişle aralarındaki bir anlaşma ve/veya uyumlu eylemin sonucu olarak ortaya çıktığına yönelik herhangi bir belge, bilgi bulunmamaktadır.

1.2.2.2. Pasif Satış Yasağı

- (31) Dosya konusu başvuruda ileri sürülen iddialardan biri de LİDER'in distribütörlerinin pasif satış yapmasının engellendiği yönündedir. MARMARİS, TAVAS'tan ürün alamaması nedeniyle AKIN'dan ürün talep ettiğini, ancak kendi bölgesinde olmaması nedeniyle MARMARİS tarafından talep edilen ürünlerin AKIN tarafından gönderilmediğini ifade etmiştir.
- (32) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi uyarınca, *"belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar"* hukuka aykırı ve yasaktır. Ancak 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (Tebliğ), belirli şartları taşıması halinde dikey anlaşmaları Kanun'un 4. maddesinin uygulanmasından grup olarak muaf tutmaktadır. Tebliğ ile sağlanan grup muafiyetinden yararlanabilmek için öncelikle sağlayıcının dikey anlaşma konusu mal veya hizmetleri sağladığı ilgili pazardaki pazar payının %40'ı aşmaması gerekmektedir.
- (33) LİDER'in distribütörlüğünü yapan TAVAS ile AKIN arasında imzalanan 01.01.2015 tarihli Bayilik Sözleşmesi (Sözleşme) ilgili Tebliğ çerçevesinde incelendiğinde, öncelikle LİDER'in ilgili pazardaki payının yaklaşık **%(.....)** olduğu anlaşılmaktadır. Yalnızca LİDER ürünlerinin distribütörlüğünü yapan TAVAS ise 2017 yılında elde ettiği **%(.....)** TL tutarındaki ciro ile kedi ve köpek mamaları pazarındaki dağıtımın yalnızca **%(.....)**'lik bölümünü gerçekleştirmektedir. Dolayısıyla, LİDER ürünleri için TAVAS ve AKIN arasında imzalanan münhasır bayilik sözleşmesi 2002/2 sayılı Tebliğ'den, Tebliğ'deki diğer şartları da sağlaması durumunda yararlanabilecektir.

- (34) Dikey anlaşmaları 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamı dışına çıkaran durumlar söz konusu olabilmektedir. Bu durumlardan biri de şikayet başvurusunda sözü edilen pasif satış yasağı uygulamalarıdır. Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'da "*...başka bir alıcının bölgesindeki veya müşteri grubundaki müşterilerden gelen ve alıcının aktif çabaları neticesi olmayan talepleri karşılamak, alıcı malın teslimatını müşterinin adresine götürerek yapsa dahi...*" pasif satış sayılmaktadır. TAVAS ile AKIN arasında imzalanan Sözleşme'nin 3. maddesinde ilgili bayi için tayin edilen münhasır bölge Adana, Mersin, Gaziantep, Kahramanmaraş, Hatay il ve ilçeleri olarak belirlenmiştir. Sözleşmenin bütünü incelendiğinde ise bayinin bölgesi dışındaki müşterilere pasif satış yapmasını engelleyecek herhangi bir düzenlemeye yer verilmediği görülmektedir.
- (35) Bu bilgiler çerçevesinde, incelenen iddialar hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

- (36) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikayetin reddi ile soruşturma açılmamasına, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.